

Citation:

S.L. Radt, Levensbericht A.H.R.E. Paap, in:
Levensberichten en herdenkingen, 2003, Amsterdam, pp. 59-64

Herdenking door S.L. Radt

Anton Herman Reinier Everhard Paap

23 december 1916 – 4 juni 2002

Anton Herman Reinier Everhard Paap

59

Anton Herman Reinier Everhard Paap werd op 23 december 1916 in Arnhem geboren als tweede zoon van A.H.E.R. Paap, eigenaar van de in 1891 opgerichte drukkerij J.H. Paap & Zn.

Na het eindexamen Gymnasium α aan het Christelijk Lyceum in zijn vaderstad ging hij Klassieke Talen studeren aan de Rijksuniversiteit Utrecht, waar hij in 1945 cum laude het doctoraalexamen aflegde met als hoofdvak Grieks en als bijvakken Latijn en Papyrologie. Op raad van zijn leermeester C.W. Vollgraff begon hij daarna aan een onderzoek van de papyri van de Griekse geschiedschrijver Herodotus. Het resultaat werd een nog steeds fundamentele monografie¹, waarop Paap op 23 januari 1948 bij Vollgraff's opvolger W.J. Verdenius *cum laude* promoveerde.

In het jaar daarvoor had hij een British Council Scholarship verworven, waarmee hij zich van oktober 1947 tot juni 1950 aan het St. John's College in Oxford heeft gewijd aan een hem door de aan dat college verbonden papyroloog C.H. Roberts gesuggereerd onderzoek naar de in papyri gebruikte schrijfwijzen van de zg. *nomina sacra*, de voor Christelijke teksten karakteristieke namen en woorden. Op grond van een eerste versie van de resultaten van dit onderzoek werd hem in 1952 de titel Bachelor of Literature verleend (een herziene en uitgebreide versie is pas in 1959 in druk verschenen²). Gedurende het laatste jaar van zijn verblijf in Oxford heeft hij bovendien meegewerkt aan het grote lexicon van het Oud-Christelijk Grieks dat toen in voorbereiding was.³

Van 1 februari 1951 tot 30 juni 1954 was hij lector aan de Universiteit van de Oranje Vrijstaat te Bloemfontein en van 1 juli 1954 tot 31 december 1981 Professor of Classics aan de Universiteit van Kaapstad, waar hij ook talrijke bestuursfuncties heeft vervuld – 1960-1965, 1971-1973 en 1974-1981 decaan van de Faculteit der Letteren (waarin ook de studierichtingen Economie, Godsdienstwetenschap, Archeologie, Politieke Wetenschappen, Sociale Antropologie, Bibliotheekwetenschap en 'Speech and Drama' waren ondergebracht); 1974-1981 lid van de Raad van de Universiteit; 1965-1981 lid en later (1980-1981) voorzitter van de Joint Matriculation Board (de overkoepelende commissie die verantwoordelijk is voor alle toelatingsexamens tot de Universiteit) – en tot midden 1987 beschikbaar is gebleven voor het tijdelijk vervullen van vacatures.

In het voorwoord van zijn dissertatie had hij aangekondigd, op dezelfde wijze ook de papyri van Xenophon en Thucydides te zullen onderzoeken. Maar behalve een

¹ *De Herodoti reliquiis in papyris et membranis Aegyptiis servatis* (Papyrologica Lugduno-Batava vol. IV), Lugduni Batavorum 1948.

² *Nomina Sacra in the Greek Papyri of the First Five Centuries A.D. The sources and some deductions* (Papyrologica Lugduno-Batava vol. VIII), Lugdunum Batavorum 1959 (opgedragen aan zijn ouders).

³ De redacteur G.W.H. Lampe noemt hem onder degenen 'who have spent a considerable amount of time on the work' (*A Patristic Greek Lexicon*, Oxford 1961, p. IV).

behandeling van een deel van de Xenophon - papyri⁴ heeft hij verder – als men afziet van een school-editie van een geschrift van Lucianus⁵ – niets meer gepubliceerd: door zijn zware bestuurlijke taken – die hij overigens met plezier heeft vervuld – is hij aan een voortzetting van zijn onderzoek niet toegekomen.

Maar toen hij aan het eind van de jaren tachtig ook van zijn laatste universitaire verplichting was ontslagen, had hij toch de behoefte met zijn vak bezig te blijven, en vroeg aan zijn promotor Verdenius of hij niet iemand wist die zijn hulp zou kunnen gebruiken, liefst op het gebied van de Griekse paleografie. Verdenius gaf die vraag aan mij door, en voor mij, die toen juist begonnen was met de voorbereiding van een editie van de Griekse geograaf Strabo, kwam dit aanbod als geroepen: vanaf 1989 tot kort voor zijn dood heeft Paap Strabo-handschriften voor mij gecollationeerd, een werk dat niet alleen rijke vrucht heeft afgeworpen voor mijn editie maar ook voor hem een plezierige levensvulling was, vooral na de dood van zijn vrouw Betty (februari 1992). Telkens weer schreef hij in zijn brieven aan mij hoe blij hij met dit werk was. Enkele grepen: 'Ik kan me nog steeds niet begrijpen... dat mij het voorrecht ten deel is gevallen aan deze collatie te mogen meewerken! Iedere dag is het voor mij een plezier hiermee verder te gaan, in spanning wat voor varianten ik zal oogsten, of ook welke interessante schrijfwijzen ik zal tegenkomen. Want uit belangstelling voor de palaeografie als zoodanig⁶ leg ik ook, voor mezelf, een verzameling palaeografische notities aan, blad voor blad: typeerende of ongewone afkortingen, de uiteenlopende schrijfwijzen van gecombineerde accenten en spiritus, ligaturen, woorden geschreven zonder de pen van het papier te lichten, en al zulk soort 'technische' bijzonderheden, om me zodoende goed in minuskelschrift in te werken. Dit alles traceer ik dan zoo zorgvuldig mogelijk – ik bedoel: schrijf het zelf na, om de 'feeling' van het schrift te krijgen' (28 februari 1990); 'Het is fascinerend werk, juist doordat het minuskelschrift zoo rijk is aan afwisseling, zelfs in de schrijfwijze van een en dezelfde letter. Daardoor is het zoo oneindig veel interessanter dan het schrift van de litteraire papyri, dat grafisch gezien eentonig en onpersoonlijk is' (6 juni 1990); 'Wanneer ik nu terugkijk, kan ik eigenlijk zeggen dat ik op de leeftijd van 75 jaar met palaeographie ben begonnen – de boekhand van de papyri is vanwege zijn duidelijkheid geen object van studie – en op 84 een redelijke ervaring in de middeleeuwse Griekse minuskel heb opgebouwd, dank zij Strabo' (21 juni 2001); na een onderbreking van het werk door ziekte: 'Er is niets ergers dan 's morgens wakker te worden met een totaal lege dag vóór je. Dat is voldoende om

⁴*The Xenophon Papyri*. Anabasis, Cyropaedia, Cynegeticus, De Vectigalibus (Papyrologica Lugduno-Batava vol. xviii), Lugdunum Batavorum 1970 (opgedragen aan de nagedachtenis van C.W. Vollgraff, 'magistri optimi, viri honestissimi'). Voor de rest van deze papyri had hij wel al materiaal verzameld; dat heeft hij bij een bezoek aan Nederland meegenomen en overgedragen aan het Klassiek Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, waar mw. M. van Rossum-Steenbeek het heeft gebruikt voor haar scriptie 'Xenophons Memorabilia op papyrus'; het wordt nu bewaard in de Groningse Universiteitsbibliotheek.

⁵*Lucianus' Alexander of De Pseudo-profeet*, Leiden 1962.

⁶'excuseer mijn prehistorische spelling' (eerder in dezelfde brief).